

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner om stöd till den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika.

Till utskottet har hänvisats två likalydande motioner, I: 249 av herr *Tistad* och fru *Segerstedt Wiberg* samt II: 285 av herr *Andersson i Örebro m. fl.*, i vilka föreslås »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om utredning rörande åtgärder till stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika».

Sammanlagt finns f. n. nio svenska tidningar i Nordamerika, av vilka sex utges i USA och tre i Canada. Deras sammanlagda upplaga torde ej överstiga 42 000 exemplar (varav 7 000 för de tre Canada-tidningarna). I motionerna har beskrivits de ekonomiska svårigheter som tidningarna har att kämpa med. Av uppgifter utskottet inhämtat framgår att läsekretsen av naturliga skäl avtar successivt och att det förefaller vara en tidsfråga när tidningarna antingen nödgas ändra språk och karaktär eller nedläggas.

Olika försök har tidigare gjorts för att förbättra situationen genom förslag om en sammanslagning av de svenskspråkiga tidningarna till en enda eller genom andra mindre långtgående rationaliseringar. Dessa planer har emellertid ej kunnat realiseras. Ett huvudskäl har varit att tidningarna lever på mycket stort geografiskt avstånd från varandra och att en stark individualism finns hos varje tidning och dess läsekrets.

En del har dock gjorts och görs från statlig och privat sida för att hjälpa tidningarna genom kostnadsfri materialförsörjning från Sverige varje vecka i form av artiklar, notiser, bilder och matriser. Ett viktigt inslag häri utgör den svenskspråkiga bulletin som utsänds från det svenska informationskontoret i New York. Huvudinnehållet i tidningarna torde vara baserat på detta kostnadsfria material.

Utskottet. Såsom framgår av motionerna och den ovan lämnade redogörelsen är den svensk-amerikanska pressens läge sedan länge tämligen väl kartlagt. Avgörande för bedömningen av motionerna är vilket värde man från statsmakternas sida skall tillmäta denna press och dess fortbestånd. Uppfattningarna härom kan variera.

Å ena sidan kan sägas att ifrågavarande tidningar sammanlagt har en liten upplaga och därför når begränsade grupper, vars antal dessutom är i avtagande.

Å andra sidan har framhållits att det ur svensk synpunkt är en betydande fördel om svenskättlingarna i Nordamerika erinrar sig sitt svenska ursprung och gör Sverige bekant i de olika miljöer där de lever och verkar. Ur denna synpunkt är kontakten mellan svenskättlingarna och Sverige av stor betydelse och de svensk-amerikanska tidningarna spelar här en väsentlig roll. Så länge de fyller uppgiften att föra svenskättlingarna samman och informerar dem om svenska förhållanden är de ett led i den viktiga informationen om Sverige i USA och Canada. Det är en naturlig förpliktelse för Sverige att vårda sig om svensk kultur och svenskt språk i utlandet.

Enligt utskottets mening har dessa tdningsars fortbestånd betydelse inom ramen för de svensk-amerikanska förbindelserna över huvud taget. Utskottet vill därför tillstyrka att en utredning företas, om åtgärder bör vidtagas till stöd för den svensk-amerikanska pressen och i så fall vilken form detta bistånd bör få. Utredningen, som bör få karaktären av ett expertuppdrag och som bör kunna slutföras på relativt kort tid, synes i första hand innebära en förhandling med vederbörande tidningar om lämpliga åtgärder. Därvid kan t. ex. undersökas möjligheterna av att införa ett stipendiesystem, varigenom från Sverige utsända typografer genom anställning vid ifrågavarande tidningar skulle kunna underlätta dessas fortbestånd. Även andra åtgärder bör givetvis prövas, exempelvis i fråga om anskaffning av modernare tryckeriteknicisk utrustning. Möjligheten av en successiv omläggning till engelska språket bör uppmärksammas, varigenom en anknytning möjliggöres till det ökande antalet svenskättlingar i tredje och fjärde generationen från emigrantstadiet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen, med bifall till motionerna I: 249 och II: 285, i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande åtgärder till stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika.

Stockholm den 21 november 1969

På utrikesutskottets vägnar:

ARNE GEIJER

Närvarande:

från första kammaren: herrar Geijer* (s), Lundström (fp), Virgin (m), Dahlén* (fp), Palm (s) och Ivar Johansson* (cp);

från andra kammaren: herrar Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn* (cp), Ohlin (fp) och Martinsson (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.